

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สมมุติฐานของการวิจัย

ความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความสัมพันธ์กันทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 289 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ยามาเน และสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากเครื่องมือการวิจัยของ ธีรบรรณ นิช่างทอง นำไปทดลองใช้ (Try out) มีค่าความเชื่อมั่น 0.81 โดยแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการนิเทศศึกษามีลักษณะเลือกตอบ (Multiple Choices) ที่ตัวเลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบสอบถาม

เจตคติต่อการนิเทศการศึกษามีลักษณะแบบมาตรวัดความถนัดจำแนก (Semantic Differential Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์แบบสอบถามที่ส่งไปได้รับคืนมา 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.89 เป็นฉบับที่สมบูรณ์และเชื่อถือได้ 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.08

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test เมื่อพบความแตกต่าง ได้ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe') และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41-50 ปี อายุราชการ 21-25 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด 6-10 ปี

2. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด

พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้ด้านบุคลากรทางการนิเทศ การศึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนด้านแนวคิดทางการนิเทศการศึกษา ด้านแนวปฏิบัติ และวิธีการทางการนิเทศการศึกษา และด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา มีความรู้ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้ในระดับมากที่สุดในเรื่องความมุ่งหมายและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา คุณลักษณะและคุณสมบัติของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา แผนงานโครงการและกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และกระบวนการนิเทศการศึกษา และมีความรู้ในระดับมากในเรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา เทคนิควิธีการนิเทศการศึกษา ทักษะการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

2.2 ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด
จำแนกตามเขตการศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษา 5 และ 12 มีความรู้ในระดับมากที่สุด ส่วนเขตการศึกษาอื่น ๆ มีความรู้ในระดับมาก

2.3 โดยส่วนรวม เพศ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด ไม่มีผลทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้แตกต่างกัน แต่ อายุ อายุราชการ และวุฒิการศึกษา มีผลทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันดังนี้

(1) กลุ่มที่มีอายุต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีอายุ 41-50 ปี มีความรู้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) กลุ่มที่มีอายุราชการต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีอายุราชการ 21-25 ปี มีความรู้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามากกว่ากลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายเรื่องแล้วพบว่า ตัวแปรต่าง ๆ มีผลทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกัน ดังนี้

(1) กลุ่มเพศชายมีความรู้ในเรื่องความมุ่งหมายและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาและบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา มากกว่ากลุ่มที่เป็นเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มเพศหญิงมีความรู้ในเรื่อง แผนงานโครงการและกิจกรรมการนิเทศศึกษามากกว่ากลุ่มเพศชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) กลุ่มที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความรู้ในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด 16-20 ปี มีความรู้มากกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด 26 ปีขึ้นไป

(3) กลุ่มที่มีอายุราชการต่างกันมีความรู้ด้านแนวปฏิบัติ และวิธีการทางการนิเทศการศึกษา เรื่องบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา และเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ปรากฏผลดังนี้

- กลุ่มอายุราชการ 16-20 ปี มีความรู้ในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา . มากกว่ากลุ่มอายุราชการ 26 ปี ขึ้นไป

- กลุ่มอายุราชการ 11-15 ปี และ 21-25 ปี มีความรู้ในเรื่องกระบวนการนิเทศศึกษามากกว่ากลุ่มอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป

(4) กลุ่มวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีความรู้ด้านแนวคิดทางการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา เรื่องความหมายของการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา และทักษะการนิเทศการศึกษา มากกว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด

3.1 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา โดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเจตคติที่ดีในระดับมากที่สุด ในด้านความรู้สึกรู้สึกในฐานะผู้รับการนิเทศการศึกษา และมีเจตคติที่ดีในระดับมาก ด้านความเชื่อในการจัดการนิเทศการศึกษา ด้านความคิดเห็นในการจัดการนิเทศการศึกษา ด้านแนวโน้มการปฏิบัติตนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา และด้านความโน้มเอียงในการจัดการนิเทศการศึกษาชั้นในหน่วยงานของตน

3.2 เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำแนกตามเขตการศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกเขตการศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก

3.3 โดยส่วนรวม เพศ อายุ อายุราชการ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด ไม่มีผลทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา แตกต่างกัน แต่วุฒิการศึกษามีผลทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัด มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา แตกต่างกัน คือ กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษามากกว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ มีผลทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเจตคติแตกต่างกันดังนี้

(1) กลุ่มวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีเจตคติที่ดีในด้านแนวโน้มการปฏิบัติตนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา มากกว่ากลุ่มวุฒิปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) กลุ่มที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด 6-10 ปี มีเจตคติที่ดีในด้านแนวโน้ม การปฏิบัติตนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา มากกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด 11-15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของ
ศึกษานิเทศก์จังหวัด

4.1 ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา
ของศึกษานิเทศก์จังหวัด ไม่สัมพันธ์กัน

4.2 ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษา
นิเทศก์จังหวัด มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

(1) ความรู้ในเรื่องแผนงานโครงการและกิจกรรมการนิเทศ
การศึกษา กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) ความรู้ในเรื่องแผนงานโครงการและกิจกรรมการนิเทศ
การศึกษา กับการประเมินผลการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) ความรู้ในเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษา กับงานนิเทศ
การศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(4) ความรู้เรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษา กับความมุ่งมั่น
และความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

5. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัดในด้านต่าง ๆ
ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อควรอภิปรายดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด

จากผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ ชีรวรรณ นีช่างทอง (2529 : 183) ซึ่งศึกษาเรื่องความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งพบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก การที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากนั้นสามารถอภิปรายได้จากข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้สูง โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.1 และมีวุฒิสองกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 24.9 ส่วนมากมีอายุราชการ 21-25 ปี และปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด 6-10 ปี จะเห็นได้ว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูง มีประสบการณ์ในการทำงานและในการนิเทศการศึกษามาก ย่อมน่าจะมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากด้วย และการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรมาเป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด ต้องมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการสายงานศึกษานิเทศก์ กล่าวคือได้รับปริญญาตรีทางการศึกษา ทำการสอนมาไม่น้อยกว่า 4 ปี และยังมีคุณสมบัติอื่นอีก คือ มีประสบการณ์ในการสอนวิชาที่จะนิเทศมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี มีประวัติการทำงานดีเด่น มีบุคลิกลักษณะดี เหมาะสมที่จะทำหน้าที่ทางวิชาการและบริหารการศึกษา เช่น เป็นผู้มีความสามารถสูง มีผลงานในวิชาที่จะนิเทศปรากฏ มีความคิดริเริ่มดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความประพฤติดี เหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างแก่ครู เป็นผู้ที่ครูเลื่อมใส ศรัทธาในความรู้ความสามารถ (กรมสามัญศึกษา 2521 : 116-117) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2524 : ๖) ได้กำหนดคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ไว้ว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา และมีเจตคติที่ดีต่องานนิเทศการศึกษา มีความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์หรืองานที่รับผิดชอบ จากเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่ง

ศึกษานิเทศก์จังหวัดดังกล่าว ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาที่ยังสังกัดกรมสามัญศึกษา หรือช่วงเวลาที่ได้โอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาถึงทฤษฎีแรงจูงใจของ มาสโลว์ (Maslow) ตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับจากสังคม สิ่งนี้จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน การที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้รับการยอมรับนับถือในฐานะผู้นำทางวิชาการ ทำให้ทุกคนต้องใส่ใจ เสาะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ทางการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นหลักสำคัญในการนิเทศการศึกษาตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ

เหตุผลประการสำคัญประการสุดท้ายก็คือ ความรู้ทางการนิเทศการศึกษา ได้พัฒนา เผยแพร่อย่างเป็นระบบและจริงจังในระบบการศึกษาของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมานานกว่า 13 ปีแล้ว ปรากฏผลว่าความรู้ทางการนิเทศการศึกษาเผยแพร่ไปอย่างได้ผล ดังผลการวิจัยของ รติพร สุภีรัตน์ (2528 : ๖) พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เรวดี บัญจะโรทัย (2529 : ๖) พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเทศบาล มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก วรวิมล วชิรกิจโกศล (2530 : ๖) พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 5 มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ประภิต สุนทรวิจิตร (2531 : 184) พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ถลนา สาริมาน (2530 : 101) พบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ผลงานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าความรู้ทางการนิเทศการศึกษาได้เผยแพร่ไปในวงการศึกษาอย่างทั่วถึง จนผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษาคือ ผู้บริหารการศึกษาและครูมีความรู้ในระดับมาก ดังนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดซึ่งทำงานนิเทศการศึกษาโดยตรง จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั้น จึงทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้ในด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความรู้ในด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาจะเกี่ยวข้องข้องกับเรื่อง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศศึกษาคุณลักษณะ และคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา บทบาทและหน้าที่ของผู้นิเทศการศึกษา เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นเรื่องที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกคนต้องทราบ ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และต้องมืออยู่ในตัวเอง ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้ในด้านนี้ ในระดับมากที่สุด

2. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำแนกตามเขตการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัด ในเขตการศึกษา 5 และ 12 มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษาอื่น ๆ มีความรู้ในระดับมาก การที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษา 5 และ 12 มีความรู้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 5 และ 12 ล้วนแต่เป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่าเป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้ที่ใหญ่ที่สุด ศึกษานิเทศก์จังหวัดจึงมีโอกาที่จะแสวงหาความรู้และได้รับความรู้ได้ง่าย สะดวก และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษาอื่น ๆ อันเป็นเหตุจูงใจประการหนึ่งให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษา 5 และ 12 มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดทุกเขตการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาใกล้เคียงกัน โดยมีค่าเฉลี่ยของความรู้ ไม่แตกต่างกันมากนัก อยู่ในช่วง 3.41-3.53 นั่นคือ ความแตกต่างตามสภาพภูมิศาสตร์ของเขตการศึกษาต่าง ๆ ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกณฑ์การกำหนดและพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด ซึ่งใช้หลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกันทั่วประเทศ

3. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำแนกตามเพศ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด

จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวม เพศ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด แตกต่างกัน จะมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ เรวดี ปัญจะโรทัย (2529 : 209) พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเทศบาล จำแนกตามเพศ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และรายงานการวิจัยของ อีรวรรณ นิช่างทอง (2529 : 179) พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ จำแนกตามเพศ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ดังที่ได้อภิปรายมาแล้วในข้อ 1 ที่ว่าศึกษานิเทศก์จังหวัด เข้าสู่ตำแหน่งจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่ ก.ค. กำหนด ซึ่งจะมีเพศ หรือระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกันก็ตาม อีกประการหนึ่งก็คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 16) ได้มีนโยบายที่จะพัฒนาศึกษานิเทศก์ทุกระดับให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาให้ศึกษานิเทศก์ มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับเทคนิค วิธีการนิเทศการศึกษา จึงทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีเพศ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัดต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำแนกตามอายุ และอายุราชการ

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มี อายุ อายุราชการ แตกต่างกัน จะมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยพบว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุ 41-50 ปี มีความรู้มากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุราชการ 21-25 ปี มีความรู้มากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยครั้งนี้จะสังเกตเห็นว่า อายุกับอายุราชการ ของศึกษานิเทศก์จังหวัดมีส่วนสัมพันธ์กัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีอายุ 41-50 ปี เมื่อนับอายุราชการที่ปฏิบัติงานแล้วก็จะอยู่ในกลุ่มที่มีอายุราชการ

21-25 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปก็จะอยู่ในกลุ่มที่มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้มองเห็นความแตกต่างชัดเจนขึ้นว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุ 41-50 ปี หรือมีอายุราชการ 21-25 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยกลางคน เป็นวัยที่มีความขยันขันแข็ง ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงาน มีความรู้สูง และมีประสบการณ์ในการทำงานมาก แต่ ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยชรา บุคคลที่อยู่ในวัยนี้ สภาพร่างกายเริ่มเสื่อมโทรม ร่วงโรย มีการเจ็บป่วย ความกระฉับกระเฉง และความกระตือรือร้นจะลดน้อยด้อยลง ความเข้มแข็งทางด้านร่างกายและจิตใจหย่อนลง (เชียรศรี วิวิธสิริ 2527 : 29) สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชา จันทน์เอม (2527 : 181) ที่กล่าวว่าสภาพการเล่าเรียนของคนนั้นจะค่อย ๆ ลดลงทีละน้อยในอายุระหว่าง 20-50 ปี พอหลังจากอายุ 50 ปี สมรรถภาพทางสติปัญญาจะลดลงค่อนข้างเร็ว หมายความว่าวัยชรานี้จะจำ จะท่องอะไรทำได้ยากกว่าวัยอื่น ๆ และหลงลืมง่ายอีกด้วย จากผลการวิจัยและหลักการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความสามารถ และสมรรถภาพทางสมองที่จะเกิดการเรียนรู้ รับรู้แตกต่างกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้กลุ่มที่มีอายุ 41-50 ปี หรือมีอายุราชการ 21-25 ปี มีความรู้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป หรือมีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป

5. ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ เรวดี บัญจะโรทัย (2529 : จ) ศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเทศบาล และรายงานการวิจัยของ รติพร สุภิรัตน์ (2529 : ง) ศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี รายงานการวิจัยดังกล่าว พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความเข้าใจการนิเทศการศึกษา มากกว่าผู้บริหารและครูที่มีวุฒิต่ำกว่า และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ

ธีรบรรณ นิช่างทอง (2529 : 186) พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเข้าใจการนิเทศการศึกษามากกว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จากผลการวิจัยแสดงว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูง จะมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และมีการปรับตัวสูง ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในการเรียนเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่างกัน ดังนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจึงมีความรู้มากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

6. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ธีรบรรณ นิช่างทอง (2529 : 181) ซึ่งพบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการเข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด เกิดจากความสมัครใจของบุคคลที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่ง คือ มีความรู้ และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ มีบุคลิกลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา และเจตคติที่ดีต่องานนิเทศการศึกษา (ส่วนงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2524 : ง-จ) บุคคลเหล่านี้เมื่อสมัครใจเข้าสู่ตำแหน่ง และได้ปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติงานย่อมประสบผลสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของครูผู้รับการนิเทศและโรงเรียน ยิ่งเป็นการเสริมแรงทางบวกให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษามากขึ้น นอกจากนี้บุคคลที่เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนหรือเคยปฏิบัติงานวิชาการมาก่อนประสบการณ์เหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา และถึงแม้ว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดบางคนที่ไม่มีเจตคติไม่ต่อการนิเทศการศึกษา แม้เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งนี้ได้พูดได้กระทำในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการนิเทศการศึกษา ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีได้ ดังที่ ธีระพร อุวรรณโณ (2529 : 4/13) กล่าวว่า การที่ตนพูดเรื่องที่ดี

เจตคติเดิมในทางตรงข้าม ทำให้เกิดความไม่คล่องจองของปัญญาชั้น และการลดความไม่คล่องจอง วิธีหนึ่งที่ทำให้ไม่ยากคือ การเปลี่ยนเจตคติ ไปเห็นด้วยกับเรื่องที่ถูกไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศึกษาในเทศกจังหวัดมีเจตคติที่ต่อต้านนิเทศการศึกษาในด้านความรู้สึกในฐานะผู้รับการนิเทศในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้รับการนิเทศ เมื่อศึกษาในเทศกจังหวัดได้เห็นถึงความสำคัญของผู้รับการนิเทศอย่างมากเช่นนี้ ก็จะถ่ายโยงความรู้สึกนึกคิดของตนที่มีต่อผู้รับการนิเทศ อยากรให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้สึก ดีใจที่มีผู้มาให้คำแนะนำช่วยเหลือ ร่วมขจัดปัญหา และมีผู้ร่วมงานมากขึ้น เกิดความสบายใจในการได้รับการนิเทศ ด้วยเหตุนี้ศึกษาในเทศกจังหวัดจึงมีเจตคติที่ดีในด้านความรู้สึกในฐานะผู้รับการนิเทศการศึกษาในระดับมากที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 11) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษานั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาคู ช่วยเหลือครูให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน ช่วยประสานงานและร่วมมือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ร่วมมือกับพัฒนานักเรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

7. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศกจังหวัด จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศกจังหวัด

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษาในเทศกจังหวัดที่มี เพศ อายุ อายุราชการ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศกจังหวัด แตกต่างกัน จะมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของธีรบรรณ นิช่างทอง (2529 : 181) ซึ่งพบว่า เพศ อายุ อายุราชการ และประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ไม่มีผลทำให้เจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศกอำเภอ แตกต่างกัน ดังที่ได้กล่าวแล้ว การเข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก

จังหวัดนั้น เกิดจากความสมัครใจ ฟังพอใจที่จะปฏิบัติงาน และผ่านการคัดเลือกเข้ามาได้ ดังนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดเหล่านี้ย่อมมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาอยู่ก่อนแล้ว และประสบการณ์เดิม หรือเจตคติเดิมก็ยังคงมีอิทธิพลต่อศึกษานิเทศก์จังหวัดอยู่ แม้ว่าจะมีเพศที่แตกต่างกัน หรือมีอายุ และอายุราชการเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ไม่มีผลทำให้เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เชปเปอร์ (Shepler อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี 2523 : 15) ที่ยืนยันว่าประสบการณ์เดิมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติอย่างมาก จะสังเกตได้ว่าบุคคลที่มีความรู้สูงมักจะไม่เชื่อถือข้อมูลหรือข่าวสารอะไรง่าย ๆ จนกว่าจะมีเหตุผลเพียงพอแล้ว เขาจึงจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงเจตคติต่อสิ่งนั้นไปจากเดิม เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและสังคมในฐานะผู้มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มุ่งใจให้บุคคลสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาดังที่ เซียร์ (Sears 1985 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ 2519 : 18) กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้ เช่นเดียวกับลักษณะนิสัยอื่น ๆ บุคคลที่ได้รับข้อมูลและข้อเท็จจริง เขาได้เรียนรู้ความรู้สึกและค่านิยมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความจริงเหล่านั้นด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บุคคลเรียนรู้ได้ทั้งสิ่งที่เป็นความรู้ (Cognitive) และความรู้สึก (Affective) ของเจตคติได้ด้วยกระบวนการหรือกลไกการเรียนรู้ต่าง ๆ สอดคล้องกับ นีออน กลินรัตน์ (2528 : 94-95) ได้สรุปการเกิดเจตคติไว้ว่า การที่บุคคลมีแรงจูงใจหรือความต้องการในสิ่งใด จะทำให้บุคคลสร้างเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นขึ้นมา ดังนั้นเมื่อศึกษานิเทศก์จังหวัดเข้ามาสู่ตำแหน่งนี้ ศึกษานิเทศก์จังหวัดก็จะพยายามพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม และในขณะเดียวกันก็พัฒนาเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาไปด้วย จึงส่งผลให้เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีเพศ อายุ อายุราชการ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัดแตกต่างกันก็ตาม

8. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีเจตคติที่ต่อการนิเทศการศึกษา มากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ธีรบรรณ นิช่างทอง (2529 : 186) ซึ่งพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีเจตคติที่ต่อการนิเทศศึกษามากกว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จากข้อค้นพบดังกล่าว พอที่จะอธิบายได้ว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้เกิดจาก ความรู้ ความเข้าใจ จะเป็นตัวแปรก่อให้เกิดเจตคติ ดังที่ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 4) กล่าวว่า ความรู้ ความเข้าใจ เป็นส่วนประกอบพื้นฐานของเจตคติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความรู้ลึกซึ้งของบุคคล หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับ วัชรินทร์ อ่อนประสงค์ (2518 : 11) ที่ทำการวิจัย พบว่า คุณวุฒิ ความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหารการศึกษาเป็นตัวแปร ก่อให้เกิดเจตคติที่ต่อระบบการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติสูงหรือต่ำได้ เช่น ถ้าผู้บริหารการศึกษามีวุฒิการศึกษาสูง หรือมีความรู้ความเข้าใจมาก ก็จะมีเจตคติที่ต่อระบบการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติสูง และทำนองเดียวกัน ถ้ามีวุฒิการศึกษาต่ำหรือความรู้ความเข้าใจน้อย ก็จะมีเจตคติที่ต่อระบบเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติต่ำ ส่วนงานวิจัยของ นवलจันทร์ หิมวงศ์ (2511 : 48) มีการวิจัยตรงกันว่า เจตคติของครูวุฒิการศึกษาสูงกว่า มีความแตกต่างจากเจตคติของครูวุฒิการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงจะมีเจตคติที่ต่อการนิเทศการศึกษา มากกว่าบุคคลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่า

9. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศศึกษากับเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา ไม่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำมาก ($r = 0.04$) มีความสัมพันธ์กันทางบวกแต่ไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติ จึงถือว่าตัวแปรทั้งสองตัวนี้ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลการวิจัยชี้ชัดแย้งกับรายงานการวิจัยของ ธีรบรรณ นิช่างทอง (2529 : ฉ) ซึ่งพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา กับ เจตคติต่อการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอ สัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด สูงทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษา ในระหว่างที่ปฏิบัติงานก็จะได้รับการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดจึงมีความรู้ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.41-3.53$) และเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 6.12-6.38$) ซึ่งใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้และเจตคติ ($S.D. = 0.16$ และ 0.49) จะเห็นได้ว่าการกระจายของข้อมูลค่าลักษณะของข้อมูลเกาะกลุ่มกันหนาแน่นอยู่ในช่วงความรู้ระดับมาก และเจตคติระดับมาก ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่า ความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด จึงไม่สัมพันธ์กัน

2. เจตคติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทางด้านความรู้ ความรู้สึก และการปฏิบัติ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นการจัดรูปแบบการพัฒนาการของเจตคติเกิดจากการเรียนรู้ เกิดจากประสบการณ์ของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด หรือการกระทำ ตลอดจนการเลียนแบบบุคคลที่ตนเคารพหรือนิยมชมชอบ การปรับตัวทางบุคลิกภาพ สิ่งเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กันรวมกันเป็นรูปแบบของเจตคติของแต่ละบุคคล (ไพบูลย์ อินทวิชา 2517 : 47) ด้วยเหตุนี้ความรู้เพียงอย่างเดียวอาจจะไม่ช่วยให้บุคคลเกิดเจตคติ ถ้าหากยังขาดขบวนการทางจิตวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ การตั้งใจ การเรียนรู้ และการรับรู้ บุคคลก็อาจจะไม่เกิดเจตคติที่ดีก็ได้ ด้วยเหตุนี้อาจจะทำให้ความรู้ไม่สัมพันธ์กับเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาได้

3. อาจเนื่องจาก ช่วงความจำ ความเข้าใจ และกระบวนการข่าวสาร เสนอให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้รับรู้และใส่ใจข้อความเกิน 5-9 ข้อความ ทำให้ความรู้ และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาไม่สัมพันธ์กัน ดังที่ ฟิชเบิน และ เอจเซน (Fishbein and Ajzen 1975 : 218) กล่าวว่า แม้บุคคลมีความเชื่อต่าง ๆ มากมายต่อที่หมายหนึ่ง ๆ แต่ปรากฏว่ามีความเชื่อจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติ และเป็นสิ่งกำหนดเจตคติต่อที่หมายนั้น ซึ่งการวิจัยเกี่ยวกับช่วงความจำ ความเข้าใจ และกระบวนการข่าวสาร เสนอไว้ว่าบุคคลสามารถรับรู้และใส่ใจข้อความ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งได้เพียง 5-9 ข้อความ

4. สาเหตุที่ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษากับเจตคติต่อการนิเทศ การศึกษา ไม่สัมพันธ์กัน อีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่ามีตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อ เจตคติมากกว่าความรู้ เช่น เรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผลตอบแทน หรือ การพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติงาน สถานที่ทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อนร่วมงาน เงินเดือน และการบริหารงานของผู้บังคับ เป็นต้น

10. ความรู้เรื่องแผนงานโครงการและกิจกรรมการนิเทศการศึกษากับบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศการศึกษาคือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าหมวดวิชา หรือครูที่ได้รับ มอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน แต่ความสัมพันธ์ของบุคคลในด้านการนิเทศการศึกษา จะต้องออกมาในรูปของการวางโครงการ เพื่อปฏิบัติงานให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ หรืออาจหมายถึงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยอาศัยโครงการเป็น จุดสำคัญ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2530 : 103) ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการวาง แผนงานโครงการและกิจกรรมการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ก็จะมีความรู้ในเรื่อง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากด้วยเช่นกัน

11. ความรู้เรื่องการประเมินผลการนิเทศการศึกษากับการวางแผนงานโครงการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวางแผนงานโครงการจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการนั้น ๆ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายนี้เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาเพื่อการประเมินผล การประเมินผลนั้นเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการซึ่งคุณค่าของแผนงานโครงการ กล่าวคือแผนงานโครงการที่ได้ทำไปแล้วนั้น ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและของแผนงานหรือไม่เพียงใด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2528 : 5) ด้วยเหตุนี้ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีความรู้ในเรื่องแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการนิเทศในระดับมากก็จะมีความรู้ในเรื่องการประเมินผลในระดับมากด้วย ถ้าหากศึกษานิเทศก์จังหวัดไม่มีความรู้ในเรื่องการประเมินผล ก็ไม่สามารถจะทราบได้ว่างานที่ทำไปนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด

12. ความรู้ในเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษากับความมุ่งหมายและความจำเป็นและกับงานนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษามีหมายถึงแบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่ลำดับขั้นตอนไว้ต่อเนื่องอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ซึ่งจะเริ่มจากการวางแผนกำหนดทิศทางเลือก ผู้ที่วางแผนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของการนิเทศการศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ขึ้นต่อมาก็จะเป็นการลงมือปฏิบัติการวางแผนโดยผู้วางแผนจะนำเอาประเด็น ปัญหา ความต้องการ และความมุ่งหมาย ความจำเป็นในการนิเทศมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะกำหนดงานนิเทศการศึกษา แล้วก็ดำเนินการเขียนแผนงานโครงการจะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีความรู้ในเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาในระดับมาก ก็จะมีความรู้ในเรื่องความมุ่งหมายและความจำเป็นและงานนิเทศการศึกษาในระดับมากด้วย

13. เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด ในด้านความเชื่อในการจัดการนิเทศการศึกษา ด้านความรู้สึกรู้สึกในฐานะผู้รับการนิเทศการศึกษา ด้านความคิดเห็นในการจัดการนิเทศการศึกษา ด้านแนวโน้มการปฏิบัติตนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา และด้านความโน้มเอียงในการจัดการนิเทศการศึกษาขึ้นภายในหน่วยงานของตน ทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ธีรบรรณ นิช่างทอง (2529 : 190) พบว่า เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก เจตคติมี 3 องค์ประกอบ คือองค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ องค์ประกอบด้านอารมณ์ (Affective Component) ได้แก่ ความรู้สึกทางที่ดี-ไม่ดี หรือ ชอบ-ไม่ชอบ หรือ การเห็น-ไม่เห็นคุณค่า และองค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นแนวโน้มโดยส่วนรวมที่คนจะตอบสนองต่อที่หมาย เจตคติ ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กัน (ธีระพร อุวรรณโณ 2529 : 4/4-4/5) จึงทำให้เจตคติ ต่อการนิเทศการศึกษาทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้มีโอกาสนิเทศ และนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาอย่างแท้จริง
2. จากผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี มีความรู้และเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษามากกว่าศึกษานิเทศก์จังหวัด ที่มีวุฒิปริญญาตรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะส่งเสริมและสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีวุฒิปริญญาตรี ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้น
3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะกระตุ้นความกระตือรือร้นในการทำงานของศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปหรือมีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไปอยู่เสมอ เพื่อศึกษานิเทศก์จังหวัดเหล่านี้ จะได้เกิดความตื่นตัวในการทำงานและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติต่อการนิเทศการศึกษากับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์จังหวัด
3. ควรศึกษารูปแบบและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ของศึกษานิเทศก์จังหวัด